СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 102. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 3. мая, 1928. — VOL. XXXVI. No. 102. Jersey City, N. J., Thursday, May 3, 1928. THREE CENTS.

СЕНАТОР ЗА СВІТОВИМ СУДОМ

АМЕРИКА МАЛАБИ ЗМІНИТИ СВОЄ СТАНОВИЩЕ СУПРОТИ СУДУ.

ВАШИНГТОН, 1. мая. — Демократичний сенатор з Верджінії Ґлес виступив у сенаті з думкою, щоби Злучені Держави змінили своє становище до світового суду та зревідували свої резервації, через котрі світовий суд не міг приняти туди Америки.

Сенатор Ґлес виступив зі сею пропозицією, хоча сенатор Бора, голова сенатового комітету для заграничних справ, виразно стоїть далі на тому, що Злучені Держави не повинні свого становища змінятц. Бора заявив, що він готов справу публично дебатувати.

СВЯТО ПЕРШОГО МАЯ В АМЕРИЦІ.

ЛИШЕНЬ ВЕЛИКІ ЦЕНТРИ МАЛИ МАЛІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 1. мая. — Першомайське свято робітників найшло сього року ще менче прихильників, як давнійших років.

Найбільші демонстрації відбулися в Ню Йорку, де одну демонстрацію робили соціялісти, а другу комуністи. Комуністи мали на своїй демонстрації 14,000 учасників. Поліція охороняла демонстрацію, як усякі инчі.

У демонстраціях робітників у Мексику взяло участь коло 50,000 людий, а других 100,000 приглядалося демонстрації. Загально звернули увагу на факт, що сього року демонстранти не несли прапорів проти американського імперіялізму, як се було минувшого року.

ВЕЛИКІ ПРИНЯТТЯ ДЛЯ ЛЕТУНІВ.

ЛИНДБЕРҐ ЗБИРАЄТЬСЯ В НОВУ ВИПРАВУ. — 3,600 ЛЮДИЙ НА БАНКЕТІ ДЛЯ ЛЕТУНІВ „БРЕМЕНА".

НЮ ЙОРК, 1. мая. — На банкеті, владженім для летунів „Бремена" у місц. Готели Комодор, було 3,600 людий. Промовляли майже всі летуни та мейор міста Ню Йорку. Барон Ґінефельд говорив коротко по англійськи; в своїй промові величав він місто Ню Йорк і його мейора. Підчас обіду всі встали, щоби почтити память Бенета.

Линдберґ має збиратися до нової виправи. Задумує він летіти з Америки в Париж понад північний біґун. Тепер займається студіованнем нової тури.

ЗНИЖЕННЄ ПОДАТКІВ У СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН, 1. мая. — Сенатовий комітет постановив обнижити податки на 200 міліонів долярів. Зроблено се тому, бо секретар скарбу Мелон радив йому заховати певну міру безпеченства. Сенат ще не почав дебати над остаточним начерком сього закона.

КОНҐРЕСМЕН ЗГИНУВ У ЛЕТНИЦЬКІМ ВИПАДКУ.

БИНҐГЕМТОН, Ню Йорк, 1. мая. — Тадей Світ, конґресмен одного округу нюйорського стейту, погиб тут нині підчас лету літаком з Вашингтону до Освіґо. Військовий летун, котрий його віз, вийшов з випадку з легкими покаліченнями.

СИНКЛЕР ЗНОВА ПРИЗНАЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН, 1. мая. — Підчас переслухання перед сенатовим комітетом, розслідженочим нафтові зловжитки урядників, нафтяр Синклер признався, що він дістав з Континентел Трейдинґ Ко. три чверти міліона долярів.

З ПОЛІТИКИ ПРЕЗИДІЯЛЬНОГО РОКУ.

САН ФРАНСИСКО, Каліфорнія, 1. мая. — При виборах у сьому стейті виграв у демократичній партії Ал. Смит. Сю побіду вважають дуже важною для його кандидатури на номінацію демократичної партії.

ПОЧИНАЮТЬ ПРОЦЕС ПРОТИ ПАНІ НЕП.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 1. мая. — Тут почався нині перед стейтовим судом процес проти пані Неп, бувшої секретарки стейту Ню Йорк, обжалованої за надужиття уряду та зловжитки державних фондів, призначених на покриттє коштів державної переписи.

Суд має клопоти з процесом на вступі, бо прокураторія завізвала яко свідка панну Неп, пасербицю обжалованої, котра є вчителькою, а панна Неп заявила, що вона не стане на процес проти своєї мачухи.

Суддя остерігає оборону, що в сей спосіб він не дозволить ломати судові приказы.

НАЙДОРОЖЧИЙ КУСОК ЗЕМЛІ ПРОДАНИЙ.

НЮ ЙОРК, 1. мая. — Банкове підприємство Америкен Ексчендж Ервинґ Трост Ко. закупило ч. 1. Вол Стріту, щоби виставити там 46-поверховий хмародер для приміщення свого банку та наемних офісів.

Ся лота була відома як найдорожча лота в світі. Продано її за 7 міліонів долярів. Одна квадратова стопа в сьому місці коштує 576 долярів. Нігде в другому місці в світі не платять стільки за землю, що тут.

ТУРЕЦЬКИЙ СУД ЗАСУДИВ АМЕРИКАНСЬКІ УЧИТЕЛЬКИ

БРУССА, Туреччина, 30 квітня. — Запав вирок в справі Мисс Едит Сендерзон, Лючілле Дей і Джені Джілзон, котрі провинилися проти турецького закона тим, що як учительки вчили в школі турецьких дітей християнської релігії.

Розправа тягнулася дуже довго і про неї писала вся американська преса. Запавший вирок дуже легкий. Учительки засуджено на $13 кари і по три дні арешту, який мають пересидіти у себе в дома. Мимо того учительки внесли рекурс до вищого суду.

БАНДИТИ ПРО БАНДИТІВ.

Коли Москалі говорять про українських козаків та козаччину, то не інакше, як про анархістів та козачу анархію, але не в розумінню, якому відповідає саме слово — анархія. Це значить бандити та бандитизм.

З козаччиною та українським рухом Москалі, чи білі, чи червоні, тісно звязують бандитизм тому, щоби їхній справдішній бандитизм можна було вважати законним поступованням. Приміром може послужити надрукована з початку у большевицькій ґазеті, а потім передрукована нюйорською московсько-жидівською газеткою кореспонденція з Гуляй-Поля, бувшої столиці славного бандита Махна.

„На ґрунті традицій козачої анархії виросла перекідна сума горожанської війни — Махно. От його столиця Гуляй-Поле. В центрі базару церква. Базар. Дядьки зїхалися на місто. Коні їх мов чугунні звірі, а самі дядьки мішанина запорожців з махновцями та большевиками.

Предсідатель місцевого Фінансового Виконавчого Комітету, бувший начальник постачання махнівських банд — Лемешко.

До другої години в ночи ми балакали з ним про посівну кампанію. Нарешті попрощалися і поїхали в степ.

Через годину — крик „стій!" Засвистіли кулі.

Далі йде опис того, як бандити вивязалися з нападу „бандитів". Одним словом, після короткої стрілянини „бандити" втікли. Дуже важним показчиком є те, що „бандити" не признають авторитету бандитів — представників влади. А скілько є таких „Гуляй-Піль" по всій Україні?

„ПАТРІЙОТИ" ПРИ КАСІ.

В Познаню запав присуд на шайку „патріотів", що господарила в повітовій Касі Ощадности в Познанському Острові. Шайка, до якої належали передові діячі Пяста, займалася фальшуванням документів, хабарництвом і простою крадіжю публичного гроша. Зпоміж неї засуджено начальника касі Іґнаца Флінку на 2 роки тюрми, відомого пястівського діяча Матискевіча на 1 рік, не менше відомого пястівського посла Войцеха Сікору на 9 місяців і Юзефа Кубіка на 6 місяців тюрми.

ДЕРЖАВНЕ УТРИМАННЯ ДЛЯ ПРАВОСЛАВНОГО ДУХОВЕНСТВА В ПОЛЬЩІ.

Міністерство віроісповідань повідомило православну митрополію, що православне духовенство й церковнослужителі будуть одержувати утримання від держави в таких розмірах:

Настоятель парохії 70—25 зол. місячно; вікарний священик 55—20, діякон 30—15 і дяк 20, в залежности від висоти доходу з маєтку парохії та церковних оплат.

Розміри цього „утримання" говорять самі за себе. Треба до цього додати, що за цими грішми треба їхати ще до старовства, наймати підводу, щось витратити на їжу, стратити день, а може ще й пару годин почекати.

ПАТЕНТОВАНІ РАВТНИКИ.

Львівський „Новий Час" пише:

В неділю, дня 18-го березня ц. р., відбувся у львівському ратуші равт з нагоди імянин маршалка Пілсудского. „Між иншими — як пише „Дзеннік Львовскі" — були на тому равті також „репрезентанти" українського громадянства: ксьондз канонік-Лопатинський і адв. др. Говикович". На ту замітку не бачили ми й не читали ніякого спростування згаданих осіб, що вони не явилися як представники українського громадянства. Виходилоб з того, що як о. Лопатинський так і др. Говикович і самі думають так як „Дзеннік Львовскі", цебто, що вони дійсно репрезентували на згаданому равті українське громадянство.

Цікаво знати, хто саме доручив тим панам представляти українське громадянство, яка українська громадська установа післала їх туди?

Та це більше як певне, що ніхто їх не посилав і тому ці панове обовязані були спростувати вістку польської преси. Пішли вони туди більш по привичці. Адже вони дебютували так світло на равті у воєводи Борковского. Обурення громадянства, з яким вони стрінулися, сплило по них, як вода по пірю качки. Як трапилася найблизча нагода, вони не завагалися показати українському громадянству ясно й недвозначно, що їхнє місце біля жолоба. Щож! Кожний своє місце знає.

НАФТОВІ ПОЛЯ В АФРИЦІ.

До Лондону наспіла відомість, що в Африці відкрито велитенські нафтові поля. Відомість потвердила комісія американських експертів, які провірили згадані терени.

ДИМІСІЯ ҐЕН. СІКОРСЬКОГО

З днем 21. березня пішов ґен. Сікорскі у відставку без особливого призначення. Його місце зайняв ґен. бригади Болеслав Поповіч. Серед прихильників і однодумців ґенерала Сікорского викликала ця димісія помітне пригноблення.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР — ЦАРСЬКИЙ ОХРАННИК.

В Москві заарештовано старого большевика, члена партії з 1903 року Коллушкина. Починаючи з перших днів революції, він весь час займав високі посади. Був предсідателем Північно-Західного промислового бюра, членом президії губерніяльного іеполкома та членом ленінградського совета. Два місяці назад, повернувшись з Петербурга до Москви по службовим справам, він заявив, що в дорозі у него украдено 50,000.00 рублів. Слідство, яке провадилося у цій справі, несподівано відкрило, що ця велика комуністична птиця на протязі довгих років служила у царській охранці. Звичайно, Колгушкина за це арештовано.

ВИКЛАДИ ПРО СХІДНЮ ГАЛИЧИНУ В ЛИТОВСЬКОМУ РАДІО.

Дня 14-го березня ц. р., почавши від 7 год. веч., литовська радіостація в Ковні надавала по черзі чотири виклади про судьбу Східньої Галичини, навязуючи до відомого рішення Ради амбасадорів з 14-го березня 1923 р.

Перший говорив у литовській мові др. Пуріцкіс; другий, по українськи, п. Бартович; третій, у польській мові, проф. М. Біржішка. Четвертий виклад виголошено в німецькій мові.

У згаданих викладах освітлено хід історичних подій у Східній Галичині, почавши від розвалу Австрії, повстання З. У. Н. Р. аж по нинішні дні. Популярно й незвичайно ясно змальовано образ теперішнього нашого положення під Польщею, після чого закінчено виклади словами повної і твердої віри в силу й свідомість мети у всього українського народу.

Цим незвичайно цінним для пропаґанди нашого імені й наших стремлінь викладом прислухувалися в той вечір тисячі слухачів у цілій північній Европі.

СТРАШНИЙ ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

В Хойніцах на Поморю трапився в домі митного сторожа Роґовського страшний випадок. Підчас неприсутности Роґовського й його жінки, вдерся до їхнього дому невідомий осібняк і зарізав маленьку дитину, яка лежала в колисці, після чого втік. Слідство установило, що страшного злочину на безвинній дитині допустився божевільний, що останніми часами блукав по околиці.

ЗАТРОЄНА БУЛКА.

З Вільна повідомляють, що прибувший на судову розправу Білоруської Громади в характері свідка, мешканець містечка Дзенцбол, якийсь Сиронти, затруївся купленою в одній з пекарень булкою. Лікар рятівничого поготівля ствердив сильне затроєння стрихніною, яка була в булці. Поліція почала слідство.

КРОВАВИЙ ПЕРШИЙ МАЙ У ВАРШАВІ

В БОРОТЬБІ МІЖ КОМУНІСТАМИ А СОЦІЯЛІСТАМИ ЗГИНУЛО 5 ОСІБ, А ПОНАД СОТКУ РАНЕНИХ ВІДВЕЗЕНО ДО ШПИТАЛІВ.

ВАРШАВА, 1. мая. — Около 30.000 соціялістів зібралося на оперній площі, щоби вислухати промов з нагоди 1. мая. Частина комуністів вдерлася незамітно в саму середину зібрання, а їх лідери зачали сейчас промовляти, визиваючи соціялістичних провідників як робітничих зрадників. Коли зорганізована соціялістами поліція захотіла робити з комуністами порядок, один з комуністичних послів виняв з кишені револьвер і почав стріляти. Це був початок, який викликав в одну мить завзяту стрілянину з обох боків. Запанувала страшна паніка. За кілька хвиль всьо розбіглося і площа опустіла.

Один з ранених впав в обійми матери і помер в її руках. Мати збожеволіла з потрясення. Нещасну жертву відвезено до шпиталю.

Спрятавши забитих і ранених, соціялісти відбули маєву демонстрацію.

Афґаністанський монарх, котрого хотіли вивезти з Варшави до палати ґрафа Потоцького, таки залишився у Варшаві і переїздив вулицею, коли розпочалася стрілянина. Поліція радила йому втікати чимскорше до хати, що він і зробив.

ЧЕРВОНА МОСКВА І ПЕРШИЙ МАЙ.

1,000,000 ЗОРУЖЕНИХ МАШИРУЄ ВУЛИЦЯМИ МІСТА. ВСЮДИ ЧЕРВОНІЄ.

МОСКВА, 1. мая. — День 1. мая був великою демонстрацією. Ціла Москва червоніла від червоних прапорів, які повівали з всіх домів і вулиць. Тисячі зоруженого війська переходили цілими годинами, одні за другими. Кажуть, що колиб афґаністанський монарх був приглянувся тій параді, то в його уяві булиб станули його прадіди з часів монгольських, бо така маса кавалерії переходила попри ґріб Леніна, а вся вона пестра на диких конях і погружена в диких співах. Поза тим панувала всюди велика військова дисципліна. Парадувало не тільки військо, але й цивільне населення. І воно було зоружене в кріси і багнети. І воно співало революційні пісні, а їх спів заглушував гук гармат, з яких стріляли на всіх кінцях міста.

В ДРУГИХ МІСТАХ ПРОЙШОВ 1. МАЙ СПОКІЙНО.

ВІДЕНЬ, 1. мая. — В параді з нагоди свята 1. мая взяло участь 150.000 робітників. Поліція була приготована, що комуністи схочуть зробити якусь бучу з приводу увязнення Белі Куна. Тому обсадила міцно вязницю, в якій держать Куна. Комуністи мали свій мітінґ сейчас таки один бльок від тої вязниці, але не пробували добиратися до неї.

Перший май скінчився тільки на звичайних промовах і параді.

ПАРИЖ, 1. мая. — Змоболізовано 12.000 полісменів з нагоди 1. мая. Це була мабуть і причина, що день пройшов без поважних конфліктів. Арештовано вправді 165 осіб, головно комуністів, але це тільки за малі провини. Того року рух був більший як звичайно, хоч таксі не курсували. Було зате повно приватних автомобілів, які минулого року боялися вийти на вулиці, щоб їх не побито.

ТОКІО, 1. мая. — Арештовано 30 осіб в звязку з демонстрацією 1. мая. Поза тим всьо пройшло спокійно. В поході маширувало 20.000 робітників. А товаришило їм 3,000 полісменів.

ШАНҐАЙ, 1. мая. — В день 1. мая страчено тут двох комуністів. Це мабуть було і причиною, що не було ніякої демонстрації з приводу 1. мая.

БЕРЛІН, 1. мая. — В демонстраційнім поході з нагоди 1. мая взяло участь 250.000 робітників. Всьо пройшло спокійно. На плякатах, що їх несли, видніли написи: З поступом проти реакції. Хай живе республика, проч з монархією. Хай живе осьмигодинний робучий день, робітниче міжнародне збратання і т. п.

РИМ, 1. мая. — Поліція не мала ніякого клопоту з 1. мая. Ніхто його не святкував. Замісць 1. мая фашисти завели свято народин міста Риму, що припадає на 21. квітня.

ПРАГА, 1. мая. — В поході взяло участь 100.000 робітників. Приґравало 50 музик. Похід переходив через чотири години.

СОФІЯ, 1. мая. — Уряд заборонив святкування 1. мая з приводу жалоби по катастрофі, яка навістила Болгарію через послідний землетрус. Комуністи і соціялісти пробували мимо того демонструвати, але нічого з того не вийшло.

БІЛГОРОД, 1. мая. — З огляду на те, що в Югославії заборонені всякі публичні демонстраці, святковано 1. мая тільки по домах і ґалях.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1947, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ „ПРОСПЕРІТІ", ТО ДЛЯ КОГО

Ткальні підприємства в Ню Бедфорді, в Новій Англії, що наймають коло 27,000 робітників, заповіли обнижити робітникам заплату о 10 процентів. Робітники заявили, що вони не годяться на сю знижку та загрозили страйком. Підприємці не вступили, і робітники вийшли на страйк.

Вийшли на страйк всі 27,000. Коли почислити по 5 осіб на родину, то сей страйк діткнув безпосередно яких 135,000 осіб. Та се не всі люди, яких страйк діткнув. Більшість крамниць у Ню Бедфорді торгує з робітниками, які тепер страйкують, і як страйк тільки почався, вони сейчас замкнули крамниці для менчої торговлі. Урядники в богато міських департаментах дістали без пенсії вакації. Зубні кліники в публичних школах, що направляли дітям зуби даром, замкнено. Паркова рада заповідає, що сього року літом не буде літних забавових площ, як се було кождого літа попередних років.

Значить, тяжка доля ню-бедфорського робітництва дотикає живо широкі круги населення сеї частини Нової Англії.

Що за причина сього нещастя? Ню-бедфордські фабриканти кажуть, що вони не можуть удержати фабрик при старій стопі робітничої заплати. Через те вони і примушені обнижити робітничу заплату.

Немовби для ілюстрації стану сього промислу в сей самий день, коли появилася заповідь страйку ню-бедфордських робітників, у ґазетах появилася на фінансовій сторінці вістка, що відоме ткальне підприємство Амоскіґ Менюфекчерин Ко. заробило минувшого року кращі приходи, як у котрому небудь року за весь час свого існования. До сього однак не було додано, що власне фабрики сього підприємства предложили були минувшого року на Різдво 10-процентову знижку, яку тепер другі фабрики предкладають своїм робітникам.

Сі факти незвичайно повчаючі. Вони піддають у сумнів заяву фабрикантів з Ню Бедфорду як звичайний торговельний фейк, що має на ціли натягнути робітників на приняття гіршої робітничої заплати за гірші умови праці. Се саме показує слідство над станом ткальняного промислу, яке перевели кореспонденти ріжних независимих ґазет. Ґазетярі не дуже то вірують у те, що вимоги конкуренції кажуть фабрикантам знижити заплату, але показують, що ню-бедфордські фабриканти взагалі не потребують боятися конкуренції.

Наконець, з політичного огляту цілий страйк у Ню Бедфорді є цікавим причинком до републиканської заяви, що, мовляв, републиканська атміністрація сама собою несе робітникам добробут. Робітники бачуть, що вона несе Амоскіґ Ман. Ко., але відай не ню-бедфордським робітникам.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ПЕДАҐОҐ

(Оригінальна допись зі Львова).

В перших днях квітня ц. р. пронеслась по краю вістка зі Львова: напад українських терористів на директора української ґімназії **Сабата.** Польські ґазети розтрубіли зараз, що той напад устроїла „Українська Військова Організація" (УВО) та що дир. Сабат знаний є яко **„угодови Русін".**

Сам напад виглядав ось як: незадовго до 10 години в вечер почалися добувати до дверей помешкання Сабата, яке він має в ґімназії коло Політехніки — якихось чотирох, з чорних масках людий.

Служниця, отвираючи двері, наробила крику, а й Сабат, побачивши небезпеку — отворив вікно і почав кликати поліції.

Супроти цього атакуючі полишили свій плян і подалися скоро по сходах назад, а коли шкільний сторож заступив їм дорогу — вони злегка пістрілили його. Вони остаточно утекли, і лише один з них загубив свою чорну маску.

При тій нагоді піднесла польська преса ще й инші попередні події до великого значіння.

Тепер именно найшла на цілу Польщу шалена зараза **„ідолопоклонства"** і то... перед **Пілсудским!** Це ідолопоклонство прибирає вже прямо гидкі черти, котрі остаточно переходять таки в звичайну коміку!

Чули ми і читали вже про всяке: про паради в день іменин чи уродин царів-суверенів, навіть і тоді, коли йшло о президентів держави.

Але в ніякій державі не впадено доси ще на голову, щоби святкувати день іменин президента міністрів, який сегодня є — а завтра нема!

Та Поляки, коли вже чіпляються якої „шопки" — то вже такі з нею „штукенції" виробляють — що зрівноваженій людині просто аж гидко і смішно заразом стає.

Так було цего року і з іменинами „дзядка": і панахиди, і служби божі, і військові паради, і академії по школах та по касарнях і т. ин.

Таку „академію" наказав п. Сабат устроїти і в „своїй" ґімназії — і вже день перед „сьвентим Юзефом" (19 марта) була авля ґімназії пристроєна в пальми та соснину, а на вільнім місци висіли портрети президента держави і президента міністрів. На великий жаль п. Сабата — коли він рано заглянув до авлі — чи всьо в порядку — побачив, що оба портрети порізані а всі прикраси порозкидувані.

Що більше — коли ґімназисти почали парами наближатися до церкви св. Юра на „соленне набоженьство", що мало відбутися „на інтенціен" маршала Пілсудского, влетіло межи них кількох академиків в мазепинках — і розігнали цілий похід на чотири вітри... П. Сабат зачав отже „спренжисте слєдство" (попираний очевидно щедро поліцією) і, як кажуть, власне дальшим наслідком його „спренжистосьці" був напад тої замаскованої чвірки на нього.

Но — і очевидно — тепер дальше ведеться слідство, а поліція арештує здовж і поперек — ануж чейже натрафить на винуватців?!

Причини нападу на директора Сабата ріжні — ріжно собі толкують. І так н. пр. „Діло" — називає сей напад **рабівничим,** бо, як каже, нападаючі мусіли знати, що у нього було тоді біля **двайцять тисяч золотих** зі шкільних такс. Другі однак — а зосібна польська преса — бачать у тім нападі акт політичного терору, а то яко відплату з одної сторони за лизунство Сабата — з другої за переслідуваннє школярів, підозрілих о здевастованнє авлі. Инші нарешті бачать, що се мала бути пімста і кара за паленнє наших хлопців при матурі.

Дир. Сабат именно — перенюхавши задушевні бажання польських висших шкільних властей — **„чистить"** при матурі нашу молодіж в застрашаючий спосіб. Він впрочім знаний є з сеї прикмети ще і з передвоєнних часів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ВАРТО ВЕРТАТИ ДО СТАРОГО КРАЮ.

Не один читач „Свободи" здивується, коли прочитає такий наголовок дописі й подумає: нащо про се писати?

Мимо цего це мене не відстрашує написати кілька слів на тему нашого повороту до старого краю. На це питання не можна легко відповісти, тому, що воно доволі складне, треба отже його розібрати.

З розмов з нашими людьми знаю, що вони загально не мають охоти вертати в рідний край. І не диво: вони ще памятають довоєнні гаразди в Галичині, дістають листи з краю від своїх кревних з просьбою о доляри, складають на потерпівших від повені, на Рідну Школу, Інвалідів, то-що, то й думають, що в краю велика біда, то й чого вертати? Правду мають, що в краю не розкіш, але це ще не повинно їх відстрашувати від евентуального повороту тепер чи в будучности до старого краю.

Другою головною причиною, чому наші люди бояться вертати в рідний край, є доля тих американських Українців, які повернули до краю, а які або знов сюди вернули або пишуть листи до своїх знакомих чи кревних, мовляв: посилайте мені „шифкарту" й старайтеся мене „стягнути" назад да Америки. Розуміється, вони проклинають на чім світ стоїть своє життя в краю, бідкаються і т. п.

Третою річю, яка відстрашує наших людий від повороту в рідний край, є справи родинні. Їх діти дорослі; ні тут їх лишати, ні до краю брати. В додатку думають собі: Ми вже старі; чогож на старі літа вертати в край? Лучше вже тут докоротаємо свій вік.

Це три, на мою думку, причини, які здержують наших людий від повороту. Розуміється, що причин тих дуже богато, бо у кождого своя причина є. Богато знов наших людий не вертає, кажучи: „Нема України, то до Польщі вертати не хочу". Це люди свідоміші та сентиментальні, вимовляють ті слова з сумом та жалем.

Та не о причини тут ходить, а о те, чи виплачується вертати до краю. Щоби не бути довго голословним, скажу, що до краю виплачується, треба, а навіть повинні вертати наші заможнійші люди. Я сам не є прихильником повороту наших людий до краю, але знаю, що наші заможнійші люди, вернувши до старого краю, будуть вдоволені, віджиють, покріпшають на своїм здоровлю, ну й взагалі українська природа їх вилічить з усіх душевних та тілесних хоріб. Говорю тут про людий, які пильно працювали, були ощадні й мають у банку чи в реальности кілька тисяч долярів. Нераз бачу в місті, де живу, наших людий, які, маючи 5—6 тисяч готівки, купили дім, який тепер виплачують, працюють до утоми, та й є невільниками свого дому. Вони й не спамятаються, як зустріне їх старість, відпаде здібність до праці, то що. Як старість потреває довше, вони дім продають й голодовою смертю не загинуть! Але уявім собі, що ті люди весь свій вік тяжко працювали, вечером лягали на те, щоб рано знов встати, а не зажили вони того, чого собі за свою працю заслужили. На мою думку люди, які мають такий гріш, повинні вертати в рідний край. В краю рівнож треба працювати, але життя й праця краєва є далеко лекші, здоровші, приємнійші. Це не тому, що я рік тому як приїхав до Америки, то ще й може тужу за рідним краєм. Ні! В тім згоджуються й лікарі й психіятри, що клімат Европи вилічує американських недужих. Правда, що й клімат Каліфорнії чи Флориди таких недужих вилічить, але нас до сього раю не пускають.

Щоби розвіяти страх перед поворотом до старого краю, мушу читачів потішити, що на наших селах народ вже не той, що до війни. Він краще їсть, мешкає, вбирається, краще вміє провести вільний вечірний чи недільний час. Правда, є ще села, які лежать на терені бувших довгих боїв, досі невідбудовані, люди ще мешкають в землянках (над Стрипою), але такі села це рідкість. Наш нарід мимо того, що уряди австрійський і польський не відбудували йому сіл і военних відшкодовань не дали, сам свої оселі відбудував і з довгу вийшов.

Чому „Американи" нарікають на це, що вернули в рідний край, рівнож треба розібрати. Вони або дійсно зле маються, що є їх вина, або добираються до сумління й серця своїх кревних в Америці в надії, що ті їм в листі пішлють 2—3 доляри. Чому до тепер повернувші „Американи" переважно зле устроїлись, це вина по части їх самих, а по части й цілого українського загалу. Вина їх саме тому, що такий американський Українець, вернувши переважно до свого села, вигукує, що він привіз гроші з Америки, нерозумно тими так тяжко запрацьованими грішми орудує, переплачує ґрунт при купні, будує головно добру хату, а вже менше уваги звертає на прочі забудовання, платить відтак велику асекурацію від будинків тощо, не говорячи вже про те, що є дуже гордий, нерадо стратить з людьми слово, а як що так, то все дає пізнати співселянам свою висшість, чи то в розмові чи ділі. Замісць зеднати собі селян, він їх від себе відганяє. Я сам знаю кількох „Американів", які, купивши землю, процесувалися з цілим селом за межі, мовляв: миж знаємо, де межі повинні бути.

Не диво отже, що богато з них стратить чимало гроша, часто його набють, а то лучається також, що й убють. Треба знати, що наші селяни не радо витають своїх співсільчан назад, завидують їм, що вони доробились, ну й взагалі відносяться до них ворожо, а за те дуже радо витають вістку про те, що такий-то чи такий Американ „збанкротував".

Що цілий український загал тут і в краю винен частині того неповедення реемігрантів, не улягає найменшому сумніву. Наші люди їхали безпляново в Америку, безплянову знова вертають. Ніхто досі не подбав головно в краю про те, щоби занятися реемігрантами, та спрямувати їх куди треба. Відомож прецінь, що всяка безплянова праця є з гори засуджена на невдачу. Через те й наші американські Українці, вернувши, не стали тими піонірами українства в Галичині та нема майже ніякого ефекту з їх повороту. Погляньмо на наших сусідів, від яких, на жаль, треба брати собі примір. Повертаючі Чехи є урядом прямовані до північних т. зв. знімчених Чех. Там купують вони землю дорогою парцеляції, чи приватно купують готелі, гостинниці, бизнеси, все з успіхом та стоять там на сторожі чехословацької держави. Повертаючий зноваж Познаняк чи Мазур є рівнож прямований на креси Річи Посполитої, дістає там землю, бере провід в свої руки, чи у торговлі, чи в управах сільських та повітових. Хоч з боку Українців їм приходиться неодно лихо зазнати, густо-часто пускають їх навіть з димом, то вони все таки держаться. Вони осіли разом цілими селами, або розкинені на взір хуторів на бувших панських ланах. Наш нарід називає такого опущеного мазура-кольоніста „Ной", порівнуючи його з біблійним Ноєм, який осів на самоті по потопі світа. Такі Ної держать звязок і є немов передними польськими сторожами, інформують уряд про те, що він хоче знати та взагалі є пропаґаторами „польскосці".

Це у наших сусідів! А у нас? Наші реемігранти тиснуться назад до своїх рідних сіл, й так вже перелюднених, скуповують вільну ще землю, причім за неї солено платять. Притім замісць звернути свою увагу на будову добрих стаєн, вони будують „палаци". Доброго господаря пізнається в першій мірі по добрій, просторій стайні а не по мешкальнім домі, бо цей пожирає значну часть господарського буджету, а нічого в дійсности не дає. Розуміється, що це відноситься до початкуючого селянина, бо як селянин вже доробився то й добру хату може собі поставити.

В краю є вправді інституції, які моглиб реемігрантам помогти й порадити, послідні однак туди не звертаються, не маючи взагалі довіря до своїх, чого вони навчилися в Америці. Такою інституцією є львівський „Сільський Господар", який, хоч має иншу мету, може в справах закупна землі чи иншої реальности помогти. Він одначе не вистарчає. Нам треба ратувати наш стан посідання не лише по селах, але й по містах і то в першу чергу в містах як пр. Львів, а відтак на українських кресах як пр. Перемишль. Американські Українці, вертаючи в рідний край а маючи більший капітал, не повинні осідати по своїх рідних селах. Вони повинні глядіти щастя в околицях, де більше землі, де можна купити чи віднаймити фільварки, гостинниці, млини, та инші підприємства. Вони лучше на тім вийдуть самі й більшу користь принесуть загалови. Дрібні хазяйства та крамнички повинні полишити місцевим, а не йти туди нидіти самому й помагати нидіти другому. Що по наших містах наші люди в капіталом знайшлиб добре забезпечення, не улягає найменшому сумнівови. Приміром послужить нам таке місто як Перемишль. Місто це має 60,000 мешканців. Українці, яких там 12 тисяч, а коли зачислити тут ще студентів, теологів, міщенаків та вій-

Денис Пирч.

„ПРОСТАК"

Було це в Пенсильванії, вже тому давно, як мені трапилось раз бути у одного священика із Угорської Руси. Я тоді працював в одній редакції, отже зайщов до нього по ділу. Священик як раз тоді був сам дома, бо жінка його поїхала була десь до сусідного міста з візитою. Він, як господар дому, привитав мене сердечно, а навіть просив, щоб заночувати. Це була дуже щира й гостинна людина. За одно тільки я не любив угроруських священиків, що все по мадярськи між собою балакали. Та воно правда й те, що вони в мадярських школах вчилися й через те й мадярським духом пересякли, але це їх ще не звиняє. Вони таки не повинні цуратися своєї рідної мови й свого народа, хочби тільки з тої простої причини, що той народ кормить їх своїм хлібом. Були, що правда, й між угроруськими священиками такі, що не випиралися свого роду, але таких дуже мало було. Вони звичайно називали себе твердими руснаками. А за Україну й не згадуй їм, бо, мовляв, Україну Поляки сотворили. До таких власне належав і мій господар. Але й ті т. зв. твердо-руси не говорили між собою инакше тільки по мадярськи.

Поладнавши бизнесові справи, я зістався ночувати. Балакали ми цілий вечер то про се то про то, на ріжні теми. А коли господар поставив плящку угорського вина на стіл, то наші язики ще ліпше розплентались, ба навіть і співати нам захотілося. „Я Русин бил і буду" — це була наша перша пісня, щоби почтити память славного угроруського патріота Духновича. Ніколи цього не забуду, як мій господар цю пісню гарно співав. А добрий в нього голос був! Потім ми ще й инших співали. Та й не обійшлося тут й без нашого традиційного „Многая літа" й залунало по цілій хаті „во здравіє, во спасеніе" нашого господаря й неприсутної господині. А вкінци, як ми вже утомились, заспівали ще „Вже журавлі відлетіли" й пішли спати.

Рано, коли я пробудився, мій господар вже правив службу в церкві. І що тільки я зібрався, аж тут стукає хтось до дверей.

„Ком ін", відзиваюсь.

Входять двоє людей: чоловік і жінка. Ще молоді обоє. В нього вуси підкручені по гусарськи, стоять як два дроти, а вона з хусткою на голові і з запаленими очима, видко хора. Вони — угорські руснаки, що по словацьки гуторять.

„Дома су пан превелебни?".

„Зараз будуть, що їх тільки з церкви нема", відповідаю.

„Ми пришлі до ніх, бо мою жену барз глава болі, а людзе нам гуторелі, же пан барз шувне знаю Лазарово Євангелія читац над хорими людьми, й то дораз їм помага".

„То ві вже, кажу, погуторте собі сами з паном превелебним''.

Бідні люде, думаю собі, коби знали, як жити, то й менше хорувалиб. А то день в день нічого не їдять тільки мясо та й мясо, а ще до того самі вуджені шолдри й сосиджі, а овочів і ярини дуже мало, або й зовсім нічого. При тім запиваються поганим пивиськом або смердячою вискою. А замісць кави то цикорію чи якусь там мішанину пють. Ну, й не дивота, що потім хорують. А вже найбільше терпить жінка: нині родить дитину, а завтра вже встає до роботи. І, розуміється, застудиться, а з того потім комплікація всяких хоріб. Таке, видко, й з тою жінкою мусить бути.

„А чомуж, кажу, не йдете десь до якого доброго доктора?"

„Фраз бі їх улапел шіцкіх! Ми уж вшадзі булі: й в дохторах, і в ворожки, а й, знаю, у тего законніка з Буковей Горки, со то дає хорим людзом до келіха кукац, та ніц не помага. А од тего фрасового дохтора, со то шіцке гасети за нього пішу, же найлепши на целім швеце, то вецей як бушель медіцини випіла, й не помогло ей ніц. І ещик піше, жебі му посдац двадцец пейц доляре, але достане он фрасову каріку!".

І коли ми собі так балакаєм, входить нарешті священик.

„Похвалени Єжиш Криштус".

„Во віки слава! А що так скажете доброго?

„Та мі пришлі до вас, пан превелебни, ці бі они не прочиталі Лазарово Євангеліє над мою жену, бо ю барз глава болі, та й, пітам їх поніженє, вельо то будзе стац?"

„Та коли вже хочете платити, то дасте пять долярів на церкву".

„Цо, аж пейц доляре? А людзе нам гуторелі, же то стої лем три.

„Так, а тепер буде вас коштувати пять. Тай не думайте собі, що ви тут в жидівськім сторі.

„Та я лем бім хцел знац, сі евангеліє то само со й шифкарта або пенезі, со раз дразше, а раз туньше?"

„Тільки ти, чоловіче, не дуже тут мудруй, а як ні, то підеш вон!"

„Ходз, Зузка, нє дам ані цента вецей, нех го ту фраз улапі! Я його Криштуша! За пейц долярки, кедз себе купім віски, то знам, же сом піл".

Вибіг з жінкою на двір і клене з мадярська, аж гидко слухати. Кляв, якби з книжки читав. Він певне як не капралем, то хоч фрайтром при гусарах мусів бути.

„Янку", напоминає його жінка, „хоц лем ту нє греш, бо відзіш же ту церква". А він ще більше докладає, аж всіх святих порушив. І так пішов собі, кленучи по дорозі.

Священик, змішаний, видивився на мене й каже: „Бачите, який простак!" Я думав, що дещо капне на церкву, бо маем довг, але нічо з того. З таких людей хіба чортови хосен.

Простак, бо простак, подумав я собі, але чи він як раз винен цьому сам, що він такий простак?

І так, ні евангелія не читалася, ні чуда не було. Жінка пішла до дому з болючою головою, та й пропали три доляри, котрі, без сумніву, опинились потім десь в якогось мантія в кишені.

ськовий гарнізон, то число це підскочить на 20,000, стрижуться у жидівських фризиєрів а в найлучшім разі йдуть стригтися до „католіка". На 20,000 Українців місцевих а велику масу доїзджаючих з близшої й дальшої провінції нема ні одного українського фризиєра, ані одної української гостинниці; те саме з прочими крамничками. З місцевих людий ніхто прямо гроша не має заложити якийсь бизнес, хоч народ зовсім певно свого підперби, як підпирає своїх кравців, чи шевців. У Львові справді свого фризієра маємо, ну й Народна Гостинниця є, але чи на тім має скінчитися? Миж робимо собі великі претенсії до Львова, але він, на жаль, не наш, пануючою мовою там мова польська, а наш, і так малий вже стан посідання зближається там до страшної цифри „зеро". Як еще трапиться у Львові кілька таких патріотичних „тестаментів" славного українського купця Зубика, який свій сто тисяч долярів вартісний маєток записав своїй жінці Польці, з якою вже на смертній постелі оженився, то — Львів не наш. Богато ще примірів можна навести на ту чи иншу тему, але не хочу бути нудним.

Реасумуючи то все, до краю вертати з порожними руками є зайвим і нерозумним. Натомість люди маючі, які не мають однак ясного пляну своєї будучности в Америці, повинні вертати в рідний край, та в кого до чого охота є, на рілю чи до підприємства ввійти. Не йти в свої рідні села бідувати, лише порадитися й чи гуртом чи зосібна йти туди, де більше землі, або йти до міст, заснувавши собі бизнеси чи підприємства. Українці на тім подвійно зискають. По перше культурним силам польським з Америки ми протиставимо такий самий вартісний елемент американський, який взад перед ворогом не цофнеться. Це торкається „кресів польських" ну й „кресів українських". Доплнвом Українців до міст, збільшимо свій стан посідання, та додамо свіжої крови нашому міщанству, яке поволи але певно денаціоналізується та чимраз дальше є охоче до угодовства а навіть творить добрий кадр „обрoньцуф Львова", як це було 1918-1919 року.

Щоби це все перевести в життя, треба вести все пляново та зорганізовано. Коли зорганізуємо наших реемігрантів та потрафимо їх спрямувати у відповідні місця на відповідні позиції, тоді й ефект повороту у повертаючих й у народу буде додатний; в противнім случаю ефект цей, буде менший, якраз такий, який маємо його нині.

Може дехто з читачів має инші пляни й ради відносно реемірації, повинен забрати тут голос.

Інж. Ст. Куропась
Шикаго, Ілл.

УВАГА! — БРИДЖПОРТ, КОНН.!

ЗАХОДОМ АМАТОР. КРУЖКА
при Українській Гр.-Кат. Церкві в Бріджпорт, Конн.
відограєсь представленне

КЛЮБ СУФРАЖИСТОК

В СУБОТУ, 5-ГО МАЯ 1928 Р.
— і —
В НЕДІЛЮ, 6-ГО МАЯ 1928 Р.
В ГАЛИ ПІД ЦЕРКВОЮ,
НА 34 BEACH ST.
Оба рази початок точно в 7-ій год. вечером.

Представленне дуже гарне і веселе, варта буде подивитись і насміятись доволі. Скористайтеж з сего, бо веселість робить кождого щасливим і продовжує вік. Дохід на удержання церкви і сплату довгів. Проситься о численну участь. 102-3

Комітет.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Плян орґанізації політичних клюбів нюйорської околиці.

На своїх послідних чергових зборах Укр. Дем. Клюб в Ню Йорку розбирав справу створення централі, союза українських горожанських товариств чи клюбів в Америці, для ведення успішної праці. По довшій дискусії принято ухвалу, щоби запросити урядників горожанських товариств чи клюбів з найблизшої околиці м. Ню Йорку на спільні наради, до льокалю У. Д. Клюбу, 59 Ст. Маркс Пл. (8 ул.) у Ню Йорку.

На сі наради постановлено запросити урядників усіх доколичних українських горожанських клюбів чи товариств, без ріжниці політичного напрямку.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На революційний фонд та на оборону невинно засуджених.

Ми працюючи в Finco Doeng Print Works, коли довідалися про засуд нещасних Українців Атаманчука та Вербицького, зложили на оборону та революційний фонд $11.00, які просимо поділити на рівно. Зложили слідуючі: В. Дроботій $4.00; В. Дворчин, І. Крочак, П. Крутницький по $2.00; А. Мізерак $1.00.

Гроші переслано через Обєднання.

І. Крочак.

СЕКТАРСТВО НА ПРИКАРПАТСЬКІЙ РУСИ.

Останніми роками на Прикарпатській Руси основано цілий ряд тайних релігійних сект. Досі були там секти: методистів, баптистів, викладачів біблії, нових християн і суботників (сабатистів). Скількість сект і їх прихильників тяжко ствердити, тому, що ні секти ні їх члени не є зголошені в уряді. Тому теж не богато є відомо про них. Бабтисти і суботники мають уже дуже богато визнавців. Суботники голосять, що вони християни, признають Христа і його науку, але святочним днем уважають не неділю, а суботу, а в своїх обрядах держаться приписів Старого Завіту. Члени секти виступають із грецько-католицької церкви, а записуються як безвіросповідні. Уряд не робить тим новим сектам ніяких перешкод. У деяких громадах роблено спроби переміниити їх у законні орґанізації або спілки.

ПОЗІР! — БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ!

ЗАХОДОМ УКР. ДІТОЧОЇ ШКОЛИ ПРИ НАР. ДОМІ
— відбудеться —
КОНЦЕРТ
і представленне в трьох діях
„УЧИТЕЛЬ"
В НЕДІЛЮ, 6-ГО МАЯ 1928 Р.
В ГАЛИ У. Н. ДОМУ
101 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Поч. в год. 4-ій пополудні.
Вступ 50 центів.
Режисер О. Азовський.
По концерті
БАЛЬ
до пізної ночі.

За вдоволення ручить 102-3
Шкільний Комітет.

ПОЗІР! — АНСОНІЯ І ОКОЛИЦЯ!

ЗАХОДОМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ЗЛУЧЕНИХ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АНСОНІЇ, КОНН.
— відбудеться —
В НЕДІЛЮ, 6. ТРАВНЯ (MAY)
в годині 3-ій пополудни
ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ
В LIBERTY HALL (СТАРА ЦЕРКВА) ПРИ MAY STREET.

Протест проти польського суду у Львові за неправний засуд двох українських студентів Атаманчука і Вербицького, невинно обвинувачених за убийство шкільного куратора Собінського. Тому, що справа дуже важна, ми просимо всіх Українців конечно взяти участь.

101-2 **Комітет.**

УВАГА! — WOONSOCKET, RHOD ISLAND! — УВАГА!
УВАГА! — УКРАЇНЦІ ЗІ СТЕЙТІВ НОВОЇ АНҐЛІЇ! — УВАГА!

В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ГРОМАДІ ПІД ПОКРОВОМ СВ. АРХ. МИХАЇЛА
— відбудеться —
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6-ГО МАЯ 1928 РОКУ
ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ
У ВЛАСНІЙ ГАЛИ ПРИ 394 BLACKSTONE ST., WOONSOCKET, R. I.
в честь памяти ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, а по сім
ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

в ціли запротестовання проти ляцьких зухвальств на землях України, а особливо проти вандалського присуду на смерть невинних наших синів і братів Атаманчука і Вербицького.

Свято пічнеться перед полуднем того дня Службою Божою, котру відправить архіепископ Іоан Теодорович при асисті Духовенства. По полудни в год. 5. архіепископ при здвизі народа відправить заупокійне богослуження за спокій великої душі національного пророка Тараса Шевченка, а по сім пічнеться концерт. — Комітет. 97,102

ПОЗІР! NEWARK, N. J. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКР. ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.
— відбудеться —
представленне під заг.:
ЧОРТ НЕ ЖІНКА
жарт з під пера Казанівського, і
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 5-ГО МАЯ 1928 Р.
В СЛОВЕНСЬКІЙ ГАЛИ,
52 WEST ST., NEWARK, N. J.
Початок в годині 7-ій вечером.
Вступ 50 центів.

Не все нам сумувати! Треба також часами й повеселитися! Сей наш вечер буде повний сміху і веселости. Приходіть всі.

102-3 **Комітет.**

УВАГА! ДІТРОЙТ І ГЕМТРЕМК!

ЗАХОДОМ КОМІТЕТУ ЗЛУЧ. ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ З ДІТРОЙТ І ГАМТРАМК, МІШ.
— устроюється —
ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ
ВІЧЕ
В НЕДІЛЮ, 6-ГО МАЯ 1928 Р.
В УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ,
2240 Grayling Ave., Hamtramck, Mich.
Поч. точно в 2-ій пополудни.
Вступ вільний.

Дорогі Родимці! Нашим українським обовязком є прибути на згадане віче і разом запротестувати перед культурним світом проти польського засуду на смерть наших двох братів Українців в Галичині.

102 **Комітет.**

ПОЗІР! БОФАЛО, Н. Й. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА ім. ІВАНА ФРАНКА, відділ 299 Укр. Народ. Союза
відограється гарне представленне
„СТРАЙК"
в трох діях Н. Струтинського
В НЕДІЛЮ, 6-ГО МАЯ 1928 Р.
на ГАЛИ ПАРОХІЯЛЬНІЙ ПРИ FILLMORE & ONEIDA STS.
Початок в годині 7-ій вечером.

Чистий дохід пів на Сиротинець при У. Н. Союзі, а пів на церков св. О. Николая.

Шановні Українці місцеві і з околиці! Давно вже не було грано представлення в нас, тож тепер маєте нагоду самі прийти і знакомих привести на те так гарне представленне. За вдоволення ручать самі аматори.

102 **Комітет.**

ПОЗІР! PLAINFIELD, N. J. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА ім. ІВАНА ФРАНКА, відділ 372 Укр. Народ. Союза в Плейнфілд, Н. Дж.
— устроюється —
П Е Р Ш И Й
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 5-ГО МАЯ 1928 Р.
В ГАЛІ SONS ITALY HALL, BANK ST., SO. PLAINFIELD, N. J.
Початок в годині 7-ій вечер до пізної ночі.

Запрошується Товариства з Савт Плейнфілд, Бавнд Брук, Лінколн, Ню Бронзвік і Ізлін. Весь дохід призначений на будову Народного Дому.

За добру забаву ручить

102 **Комітет.**

В. Кедровський.

1917 РІК.

(98)

„1) що під час відправки 26 липня с. р. з стації Київ-Товарний першого та другого ешалонів 1-го українського ім. гетьмана Богдана Хмельницького полку, підполковник Васильковський, який доглядав за посадкою, не вжив відповідних заходів, щоби додивитися за правильністю посадки та поведінкою козаків. В наслідок цього багато з козаків тут же на товарній стації напились і почали, ще до відправки ешалонів, стріляти з рушниць, як в гору так і з нахилом приблизно в 45 ґрадусів. При цьому з боку начальників не було вжито відповідних заходів, щоби припинити стріляниу і відібрати набої;

„2) — 3)*)... даних про на- — при почтовій пересилці. рочитий обстріл вокзалу і стрілянину в населення слідством не добуто ні відносно першого ешалону ані другого;

„4) що під час того, як другий ешалон проходив мимо пасажирської стації Київ, по ваґонах ешалону, по власній ініціятиві командіра ескадрона штаб-ротмістра Віка була відкрита стрілянина кірасирами, які розсипались „в цеп", (в розстрільну — В. К.), при чому наслідком стрілянини було забитих 3 і 7—8 чоловік покалічених;

„5) що слідчій комісії не пощастило установити, хто з військових начальників дав наказ командірові кірасирського полку викликати на Пост волинський 2-ий ескадрон кірасирів, щоби одібрати зброю та арештувати ешалон;

„6) що на Посту Волинському окремі невстановлені слідством козаки 1-го українського Богдана Хмельницького полку виявили опір викликаному для обеззброєння ешалону 2-му ескадрону Лейб-Ґвардії Подільського кірасирського Полку і зрікшись виконати вимогу що до видачі зброї, почали стріляти з рушниць по кірасирам;

„7) що після обеззброєння другого ешалону окремі кірасири, слідством не встановлені, — поводилися нечемно з деякими офіцирами ешалону, так і з козаками, при чому деяких Богдановців ударами прикладів побито, а одного козака легко поранено шаблею біля правої лопатки;

„8) що кілька кірасирів, в числі котрих був Прокопенко, побили прапорщика Гладкого, після того як їх попередили, що він офіцир.

„9) що перед виступом полку окремими особами велась агітація, щоб полк залишився у Київі, а кірасири та Донціі козаки були послані на фронт, при чому ці особи змагались схилити декотрі частини київського гарнізону до підтримання цих вимог, але ця агітація успіху не мала і переважна більшість поставилась до агітації неґативно.

„Слідством також не встановлено, щоб ця агітація та спроби щодо поширення друкованої відозви „Вільні козацькі Думки" були в якому небудь причинному звязку з тим, що сталося 26 липня;

„10) Слідством також не встановлено даних, якіб викликали гадку, що окремі вистріли, які спостерегались декотрими свідками підчас проходження ешалону від товарної стації до Кадетської Рощі, розлягалися з ріжних місць як міста, так і Батиєвої гори, Соломенки, території стації й кадетської Рощі, мали якенебудь відношення до самого факту проходження ешалонів полку ім. Богдана Хмельницького і слідча комісія знаходить, що ці вистріли повинні бути залишеними до катеґорії випадкових, які так часто чути в останній час в тих місцях.

„11) Звертаючись до правничої кваліфікації матеріялу добутого попереднім слідством, комісія знаходить:

а) в діяльности підполковника 1-го українського ім. гетьмана Богдана Хмельницького полку Васильківського та начальників 1-го і 2-го ешалонів того-ж полку, які не вжили заходів, щоби не було пяних серед козаків ешалонів, була припинена стрілянина і одібрані набої, є ознаки бездіяльности власти, себто вчинків, зазначених в 142 ст. 22 кн. Св. В. П. 1869 р. видання 4.

б) що у вчинках козаків, як першого, так і другого ешалонів, які напившись проводили безладну стрілянину, як на території товарної стації, так і при проході ешалонів мимо міста і пасажирської стації, є ознаки злочинства, зазначеного в 2 ч. 192 ст. XXII кн. В. В. П. 1869 р., вид. 4.

„в) що у вчинках штаб-ротмістра ґвардії кірасирського полку Віка, який наказав стріляти у другий ешалон полку Богдана Хмельницького, що проходив через територію пасажирської стації, є ознаки перевищення власти, себто злочинство, яке розглядається 141 ст. XXII кн. Св. В. П. 1869 р., видання 4.;

„г) що у вчинках кірасира Прокопенка, який ударив прапорщика Гладкого, є ознаки 110 ст. XXII кн. Св. В. П. 1869 р., вид. 4.;

„Приймаючи до уваги: 1) що справа, яку розслідувала комісія по ознакам 110 ст. XXII кн. С. В. П. 1869 р., в. 4., припиняться порядком, встановленим приказом В. В. 1917 р. за ч. 336, через те, що не знайдено винуватих, 2) що обвинувачення начальствуючих 1 укр. ім. Б. Хмельницького полку в бездіяльности і штабротмістра Віка в перевищені влади і кірасира Прокопенка, що образив офіцира, які виникли при провадженню слідства, не стосуються одне до другого і зявляються цілком незалежними одна від другої справами і 3) обвинувачення козаків 1-го українського полку, згідно з II част. 192 ст. XXII кн. С. В. П. 1869 р., вид. 4., не стосується також до других вище згаданих справ і підлягає полковому судови — ...

(Дальше буде).

*) У примірнику, що у мене в руках „Вістн. Гол. Ком. [illegible]

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанне веде до просвіти. А просвіта — се сила. — Пишіть по найновійший цінник книжок.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

По концерті „Бандуриста".

Минулої неділі український народний хор „Бандурист" під управою п. Юрія Кириченка відбув великий концерт в салі нюйорської Stuyvesant High School (15 вул.). В програму концерту входили два відділи хорових точок a capella та один відділ співів поодиноких членів хору „Бандурист". Не дивлячись на незначну скількість людей в складі хору (усього 12 жінок та 11 мущин), художні осягнення хору перевисщують всякі сподівання і концерт показав успішну працю як членів хору так і його керовника п. Кириченка та велике замилування їх українською художньою піснею. Добра акустика салі й роскішний вигляд національних уборів жіночого персоналу хору доповнювали загальне прекрасне враження концерту.

Не обійшлось і без деяких „але". Таким першим „але" була невелика скількість слухачів у салі. Певно що для нашої кольонії в Ню Йорку забагато мати два концерти в той самий вечір (особливо, коли при тім многі цілком „не інтересуються" піснею). Національний інтерес вимагав би координування виступів ріжних хорів (бо у нас є не лише „Бандурист" а й инші хори) в такий спосіб, щоб не улаштовувати святочних концертів — роковин Шевченка в той самий вечір у трьох головних центрах нашого громадянського життя, як було цього року. Про обєднаннє наших хорів у одну сполучену художньо-музичну організацію, котраб мала силу й можливість взяти в свою руки провід над цілою музичною українською справою у Ню Йорку, в котрій в разі спільного концерту звучалоб сотки дві-три добірних голосів при скількох діріґентах — про таке хоч і приємно мріяти, але поки нема „єдиного фронту", то з „нашими людьми" сотворити щось такого є справа безнадійна.

Инше маленьке „але" стосується до хору, а саме до хорової дисципліни. Така дісципліна вимагає, щоби співак (чи співачка) на протязі концерту (особливо підчас виконання) почували себе точнісінько так, як козак на муштрі: ані кроку зайвого, ані зайвого руху головою чи руками, а тим паче ніяких розмов із сусідами, бо то все бачить авдиторія й воно шкодить успіхови справи.

Серед точок хорової програми де-які річи були дуже складні й тяжкі, як от „Кантанта Шевченкові" К. Стеценка. Звукова сила хору в деяких місцях таких пісень була замалою, і хоч тенори й сопрани віддавали всю енерґію своїх голосів, але почувалась їх напруженість. Тай взагалі „Кантанта" лишила враження слабшого виконання ніж інші співи, серед котрих художнім шедевром були такі, як „Почаївська", „Дударик", „Гандзя" й богато інших.

Під прекрасним акомпаніяментом панни Скубівної відспівав скілька пісень М. Лисенка наш відомий з капелі Кошиця співак п. П. Ординський, показавши у виконанню їх не лиш роскішний голос, але й щиро-сердечну чулість змісту. Також і пані Корнат відспівала з великим успіхом кілька пісень сама і в парі з п. Ольшевською. Квартет (п.п. Ярема, Слободзян, Попович і Малець) добре зіспіваний і в виконанню своїх точок дав відчути серіозну музичну працю його складу.

Відчитний концерт показав, як богато можна осягнути серіозною працею при вмілім керовництві; але це лише початок для дальшого розвитку справи й більших успіхів. Можна вірити, що будучність принесе „Бандуристові" пильніщу увагу нашого громадянства, яке не повинно лишитися байдужим до такої важної справи, як наша національна пісня.

Е. Римович.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 15-го до 18-го лютого 1928 р. в домі У. Н. Союза, 83 Ґренд ул., Джерзи Сиќі, Н. Дж.

(5)

Так само в рекордовім департаменті ведеться заєдно з місячними замкненнями, однак не проголошуваними в органі, журнал, виказуючий сталий рух членів по стейтам так, як кождому стейтови що року треба предложити не лиш загальний рух, але рух в поодинокім стейті за цілий рік. Замкнення тої системи рекордів виказують, що з кінцем 1927 р. було повнолітних:

В Каліфорнії	8	членів	на суму	$	3,750
В Конетікат	729	„	„	„	603,250
В Делавер	162	„	„	„	121,500
В Ілиной	1,192	„	„	„	916,600
В Індіяна	103	„	„	„	96,000
В Кензас	34	„	„	„	25,000
В Меріленд	202	„	„	„	191,000
В Месечузетс	225	„	„	„	150,200
В Мішиґен	584	„	„	„	485,550
В Мінесоті	195	„	„	„	147,500
В Мизурі	186	„	„	„	159,750
В Ню Гемшір	20	„	„	„	19,500
В Ню Джерзи	2,976	„	„	„	2,405,700
В Ню Йорк	3,517	„	„	„	2,738,800
В Огайо	1,677	„	„	„	1,456,750
В Онтаріо, Канада	12	„	„	„	7,250
В Ореґон	11	„	„	„	6,750
В Пенсилвенії	7,399	„	„	„	6,563,050
В Ровд Айленд	499	„	„	„	408,600
В Вискансин	79	„	„	„	58,750
В Вайомінг	10	„	„	„	9,250
В Вест Вірджінії	154	„	„	„	129,000
Раом	19,962				$16,696,500

Молодечі Департаменти ведуться при відділах У. Н. Союза в слідуючих стейтах: В Каліфорнії 3 дітий; в Конетікат 275; в Делавер 139; в Іл̇иной 631; в Індіяна 59; в Кензас 27; В Меріленд 140; Мессечузетс 44; в Мішиґен 315; в Мінесоті 150; в Мизурі 134; в Ню Джерзи 2,028; в Ню Йорку 1,857; в Огайо 991; в Пенсилвенії 5,060; в Ровд Айленд 355; у Вискансин 32; і в Вест Вірджінії 106. Суми обезпечення дітий не є сталі, але вічно зміняючіся індивідуально, в міру того, в якім віку і як довго дитина до організації вписана. Супроти того суми обезпечення дітий підносяться навіть тоді, коли число дітий не зміняється. І так, коли повнолітні члени вступають на означену суму, то з тою сумою роблять всякі рухи, як суспендації, принимання наново, переходи з переступними листами і т. д., аж до смерти і виплати тоїж при вступі означеної суми, то з дітьми справа мається так, що діти, вступаючи, мають $10, яка то сума скоро і постепенно росте до суми $400. Тому виказуючи рух членів повнолітних, можна попри число членів казати і сталу суму обезпечення, бо рахунок простий. З дітьми того робити не можна, бо вони при кождім руху мають іншу виказати і сталу суму обезпечення. Для того суми обезпечення дітий обчисляється і виказується при кінци року або в потребі індивідуально для кождої дитини осібно. З кінцем 1927 р., як вже попередно сказано, сума обезпечення дітий в Молодечім Департаменті У. Н. Союза дійшла вже до $2,767,808.

Роди, кляси і суми обезпечення в У. Н. Союзі і в його Молодечім Департаменті.

Родів обезпечення в У. Н. Союзі є чотири, а то: 1, старий рід з вкладками до смерти, без жадних зворотів, тільки посмертною виплатою суми обезпечення; 2, новий рід, подібний до старого, тільки з вкладками лишень до 70-го року життя. В тім роді, як і в двох понизше вимінених, є вартісні звороти, які зачинаються по трох роках і що року зростають, а то в формі звороту готівки, виплаченого обезпечення, або безплатного продовження тогож обезпечення; 3, 20-літнє обезпеченнє з вкладками на протязі 20 літ, а виплатою суми обезпечення після смерти. В тім роді обезпечення вартісні звороти є значно висші, як в попереднім і 4, 20-літне Ендавмент, з найвисшими вартісними зворотами, зачинаючимися по 3-ох літах і виплатою повної суми обезпечення по скінчених 20 роках належання до організації до рук власника грамоти або скорше на случай смерти члена до рук спадкоємців.

Кляси і суми обезпечення є слідуючі:

1. В старім роді є сім кляс, залежно від сум обезпечення, а то кляса Д. на $100; кляса А. на $250; кляса АА. на $500; кляса В. на $750; кляса С. на $1000; кляса ВВ. на $1500 і кляса СС. на $2000. В тім старім роді обезпечення женщин приймається найвисше до кляси С. на $1000 у віці до 40 літ. До кляси ВВ і до кляси СС. приймається тілько мущин.

2. В новім роді з вкладками до 70 року життя і вартісними зворотами є шість кляс після суми обезпечення, а то: кляса О-500 на $500; кляса О-1000 на $1000; кляса О-1500 на $1500; кляса О-2000 на $2000; кляса О-2500 на $2500 і кляса О-3000 на $3000. Тут женщин приймається найвисше до кляси О-1500 на $1500 у віці до 40 літ.

3. В новім роді з вкладками протягом 20 літ, а платним по смерти, є шість слідуючих кляс обезпечення; кляса Р-500 на $500; кляса Р-1000 на $1000; кляса Р-1500 на $1500; кляса Р-2000 на $2000; кляса Р-2500 на $2500 і кляса Р-3000 на $3000. Тут женщини найвисше обезпечитися можуть в клясі Р-1500 на $1500.

4. В новім роді так званім 20-літне Ендавмент, то є платне по двайцятьох роках жиючому членови, або скорше спадкоємцям в разі передчасної смерти члена, є також шість кляс, а то кляса Е-500 на $500; кляса Е-1000 на $1000; кляса Е-1500 на $1500; кляса Е-2000 на $2000; кляса Е-2500 на $2500 і кляса Е-3000, на $3000. І тут женщини приймається як до двох повисших, то є найвисше на $1500.

В Молодечім Департаменті є дві кляси діточого обезпечення за 25 ц. і 50 ц. місячної вкладки, то є кляса Табелі 1-ої і кляса Табелі 2-ої.

(Дальше буде)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУВАННЯ В СПРАВІ СПАДКОВІЙ.

МИКОЛА ПАРАНКЕВИЧ В СТАНИСЛАВОВІ, ул. Кілїнського ч. 18, в Східній Галичині, тепер під Польщею, — пошукує ТЕОФІЛЯ ЛУЦЬКОГО, сина бл. п. Льва Луцького, гр. кат. пароха в Колоколині, коло Львова. Для Теофіля Луцького остав спадок по його матері і цим спадком розпоряджує аж до часу зголошення Теофіля Луцького Микола Паранкевич. Перед кількома літами мешкав Теофіль Луцький в Бразилії (Teofilo Lucki, Guayanna Av. Conde Frontin n 3) і був уже жонатий з Анастазією Вдович з Росії, і в тій місцевости мав свою власну хату. Перед трома роками мешкав в Бразилії: Teofilo Lucki, San Paulo, Fabr de Conentes „Victoria", Rua Piradentes N 2. Єслиб Теофіль Луцький помер, то хай зголоситься до мене його жена, евентуально опікун дітий на мою повище подану адресу. Проситься всіх, хтоб мав яку небудь вістку про Теофіля Луцького, або його родину, ласкаво мені донести.

99-101 Микола Паранкевич.

КОНКУРС.

Українська гр.-католицька парохія в Auburn, N. Y., пошукує дякоучителя. Дякоучитель має мати добрий голос та має бути добрим управителем хору. Мешканне для дякоучителя є в парохіяльнім домі, платня після умови. Голоситися на адресу: 102-4

UKRAINIAN GR. CATHOLIC CHURCH OF ST. PETER and ST. PAUL,
132 Washington St., Auburn, N. Y.

ДО ВИНАЙМУ 3 кімнати, світлі, великі, при стації елевейтора, горяча вода, дім корпораційний, чисте спокійне місце, добра нагода для Українців. Голоситися під ч. 1916 THIRD AVE., NEW YORK CITY, другий дім від 106 улиці, до дженітора. Рент уміркований. 102-3

S. G. Burnett, Manager.

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ пошукує посади в українській громаді, самотний і буде радо працював для громади. Голоситися письменно до: 98-102

ALEX TIMO,
1948 Hickory Grove Ave., Racine, Wis.

ПОШУКУЮ 8 фахових робітників або спільників до чищення вікон. Голоситися між 9,30 а 12 год. рано до:

BEAVER WINDOW CLEANING CO.,
76 Broad St., New York City
(перший поверх, питати за Steve). 102-13

НА ПРОДАЖ дім на дві родині 4 і 5 кімнат, всі уліпшення, цементова улиця, на 2 карі гарадж, 20 миль від Ню Йорку, в добрім положенню. Ціна $8,300. Інтересуючихся прошу голоситись до властителя на адресу:

WM. MOSSORA,
1202 Morris Street, Roselle, N. J.

СТАЛА ПОСАДА

Для жінки або дівчини в українській родині. Жінка і чоловік в бізнесі, а в дома двоє дітий (хлопчики 5 і 7 літ). Добрий стіл і помешкання. Можна також і на час від 9 рано до 9 вечера, але бажаним є стало. 01-2

Голоситися прошу до:

SURMA BOOK & MUSIC CO.
103 Avenue A, New York, N. Y.
до М. Сурмач.

ДОБРА РОБОТА І ДОБРИЙ ЗАРОБОК.

Шукаючі за працею і добрим заробітком, як мущини так і женщини, зволять зголоситись до нашого бюра як найскорше.

З дальших околиць голоситься листовно, місцеві особисто кождого дня до 8-мої вечером. 87—

THE GLOBE SERVICE CORPORATION
30 East 7th Street, New York, N. Y.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".